



## IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM

Iktatószám: V/135/2/2021.

**Suhajda Levente részére**

**Email: [kmt+request-18228-98c9f602@kimitud.org](mailto:kmt+request-18228-98c9f602@kimitud.org)**

### **Tárgy: Tájékoztatás**

#### **Tisztelt Uram!**

Tájékoztatom, hogy a megkeresése nem minősül *az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról* szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 21. alcíme szerinti közérdekű adat megismerése iránti igénynek. Az ugyanis nem az Infotv. 3. § 5. pontja szerinti közérdekű adatra vonatkozik, hanem jogszabályok értelmezésére és azok szakmai tartalmának ismertetésére irányul.

Tájékoztatom továbbá, hogy az Igazságügyi Minisztériumnak *a jogalkotásról* szóló 2010. évi CXXX. törvény értelmében nincs lehetősége konkrét ügyben állásfoglalás, valamint jogértelmezés adására. Az igazságügyi miniszternek – és az általa vezetett tárcának – a fentiekre tekintettel *a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről* szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet szerinti feladatköréből adódóan csak arra van módja, hogy általános tájékoztatást adjon a megkeresésben érintett jogterületre, kérdésekre vonatkozó hatályos jogszabályokról.

A fentiekre tekintettel az alábbi tájékoztatást adom.

Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése értelmében minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. A XV. cikk (5) bekezdése szerint pedig külön intézkedésekkel kell védeni a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

A család és a gyermekek védelme körében az állam a fenti kötelezettségét elsődlegesen közigazgatási jogi és magánjogi eszközökkel teljesíti, de súlyosabb jogsértések esetén biztosított a büntetőjogi védelem is. Ennek indoka – amint azt az Alkotmánybíróság határozataiban már többször rögzítette –, hogy a büntetőjog a jogi felelősségi rendszerben „ultima ratio,” vagyis a büntetőjogi szankció rendeltetése a jogi és erkölcsi normák épségének fenntartása akkor, amikor más jogágak szankciói már nem elégségesek.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) – a vonatkozó nemzetközi gyermekjogi egyezményeket is figyelembe véve – önálló fejezetben szankcionálja a gyermekek érdekét sértő és a család elleni bűncselekményeket. Ezek közül a megkeresésében említett magatartások az alábbi tényállások megvalósítását vethetik fel.

1. A gyermekek alapvető jogait védő legáltalánosabb tényállás a **kiskorú veszélyeztetése** (Btk. 208. §). Eszerint a kiskorú nevelésére, felügyeletére vagy gondozására köteles személy, ha e feladatából eredő kötelességét súlyosan megszegi, és ezzel a kiskorú testi, értelmi, erkölcsi vagy érzelmi fejlődését veszélyezteti, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

E bűncselekmény szándékos: az elkövető tudatának át kell fognia nemcsak a releváns kötelességek körét, hanem a kialakuló veszélyhelyzetet is, és ezek iránt az elkövető közömbösséget tanúsít vagy azokat kifejezetten kívánja.

A kiskorú veszélyeztetése bűncselekmény ezen alapesete évtizedek óta szinte változatlan tartalommal szerepel a büntető törvénykönyvekben (vö. 1961. évi V. törvény, 1978. évi IV. törvény, hatályos Btk.), így megfelelően kimunkált joggyakorlat áll rendelkezésre a tényállási elemek tartalmát illetően, így különösen arra vonatkozóan, hogy a nevelési, a felügyeleti és a gondozási kötelezettségeknek kik lehetnek a címzettjei, illetve milyen magatartások veszélyeztethetik a kiskorú fejlődését.

Ez alapján megállapítható, hogy az elkövetői kör igen széles: a nevelési, felügyeleti, gondozási kötelezettségek – a családi jogi kapcsolatra tekintettel – alapulhatnak jogszabályon, de azok fakadhatnak munkaköri kötelezettségből (pl. pedagógus, dajka) vagy polgári jogi jogviszonyból (pl. állandó/eseti, szóbeli vagy írásba foglalt megbízás), illetve azokat előírhatja hatósági határozat is (gyámrendelés). A családjogi jogviszonyokban a kiskorú nevelésére, gondozására elsődlegesen a – szülői felügyeletet gyakorló – szülők jogosultak és kötelesek [vö. a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 4:146. §], ennek megfelelően a kiskorú veszélyeztetésének alanya (elkövetője) is lehet a szülő.

A joggyakorlat szerint a súlyos kötelességszegés, tehát az elkövetési magatartás olyan esetekben valósul meg, amikor a tettes az általános társadalmi közfelfogás szerint minimálisan elvárható követelményeket sem teljesíti. A kiskorú veszélyeztetése eredmény-bűncselekmény: a súlyos kötelességszegéssel összefüggésben a kiskorú testi, értelmi, erkölcsi vagy érzelmi fejlődése is veszélybe kerül.

A veszélyeztetés azt jelenti, hogy a kiskorú tényleges károsodásának nem kell bekövetkeznie. A veszélyeztetés beállásának megállapítása a bíróság feladata, amely az eset összes körülményének mérlegelésével, ennek körében pl. a kiskorú személyiségének, életkorának, adottságainak vizsgálatával hozza meg döntését. Ha az elkövetési magatartás következtében ténylegesen beáll a kiskorú (értelmi, erkölcsi, érzelmi) sérülése, a bűncselekmény megvalósulása egyértelműen megállapítható, és a jogalkotó által előírt veszélyeztetésen túli eredmény okozása a büntetés kiszabása körében értékelendő.

2. A Ptk. 4:178. §-a a különélő szülővel való személyes és közvetlen kapcsolat fenntartását a gyermek oldaláról nézve jogként, a gyermeket nevelő szülő oldaláról pedig kötelezettségként definiálja. Ennek megfelelően a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban vagy a kapcsolattartást rendező egyezségben foglaltak betartatása elsődlegesen polgári jogi úton

kényszeríthető ki (ld. a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvénynek a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti eljárást rendező szabályait).

Az a magatartás azonban, amely akadályozza a gyermek és a kapcsolattartásra jogosult szülő közötti harmonikus kapcsolatot, káros hatással lehet a kiskorú lelki egészségre, szociális készségeinek kialakulására, ezért ennek büntetőjogi fenyegetettsége is indokolt. Ez alapján a Btk. 210. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy aki a hatósági határozat alapján nála elhelyezett kiskorú és a kiskorúval kapcsolattartásra jogosult személy közötti kapcsolat kialakítását vagy fenntartását a kapcsolattartás kikényszerítése érdekében alkalmazott bírság kiszabását követően is önhibájából akadályozza, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A büntetőjog fentiekben említett ultima ratio jellege ebben az esetben is érvényesül: **kiskorúval való kapcsolattartás akadályozása** miatt csak akkor állapítható meg a büntetőjogi felelősség, ha a jogkövető magatartás – a teljesítés önhibából történő elmaradását követően a polgári bíróság által megállapított – pénzbírság kiszabása ellenére sem kényszeríthető ki.

3. Az a személy, aki a kapcsolat kialakítását vagy fenntartását akadályozza, amellet, hogy sérti a hatósági határozat betartásához fűződő jogi érdeket, egyúttal nevelési kötelességét is megszegi, ezért szükséges a kiskorúval való kapcsolattartás akadályozása és a kiskorú veszélyeztetése **bűncselekmények egymástól való elhatárolása**.

Ezzel kapcsolatban a gyakorlatban irányadónak tekinthetőek a BH2007.35. számú határozatban tett megállapítások, miszerint: „Kiskorú veszélyeztetésének büntetést valósítja meg az a szülő, aki a kiskorú bírósági ítéleten alapuló elhelyezését önkényesen megváltoztatja, a másik szülővel való kapcsolattartását huzamos ideig akadályozza, a kiskorút a másik szülő ellen neveli és e kötelességszegő magatartása a kiskorú értékrendjének, jellemének, lelki fejlődésének kedvezőtlen alakulását eredményezi.”

4. Tájékoztatom, hogy a 60/1992. (XI. 17.) AB határozatban foglaltakra tekintettel a fentiekben kifejtettek nem minősülnek jogi kötőerővel rendelkező jogi aktusnak, arra más hatóság előtt hivatkozni nem lehet.

Kérjük tájékoztatásunk tudomásulvételét.

Budapest, 2021. június „18”

Üdvözlettel:



